

Vlaanderen
is landbouw & visserij

DE VLAAMSE LANDBOUWCONJUNCTUUR- INDEX NAJAAR 2019

DEPARTEMENT
LANDBOUW & VISSERIJ

WWW.VLAANDEREN.BE/LANDBOUW

DE VLAAMSE
LANDBOUW-
CONJUNCTUURINDEX
NAJAAR 2019

Deze publicatie werd door het Departement Landbouw en Visserij met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld. Er wordt evenwel geen enkele garantie gegeven omtrent de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze publicatie. De gebruiker van deze publicatie ziet af van elke klacht tegen het Departement Landbouw en Visserij of zijn ambtenaren, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

In geen geval zal het Departement Landbouw en Visserij of zijn ambtenaren aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

INHOUD

Samenvatting.....	5
1 Landbouwsectoren.....	6
2 Tuinbouwsectoren.....	8
3 Belemmeringen.....	10
4 Meer informatie.....	11

SAMENVATTING

De conjunctuurindex van de Vlaamse land- en tuinbouw blijft in het najaar van 2019 nagenoeg gelijk, na een lichte stijging in het voorjaar. De index staat op 82. De tevredenheid over de afgelopen zes maanden is toegenomen van 73 naar 82, maar het optimisme over de komende zes maanden daalt van 90 naar 82.

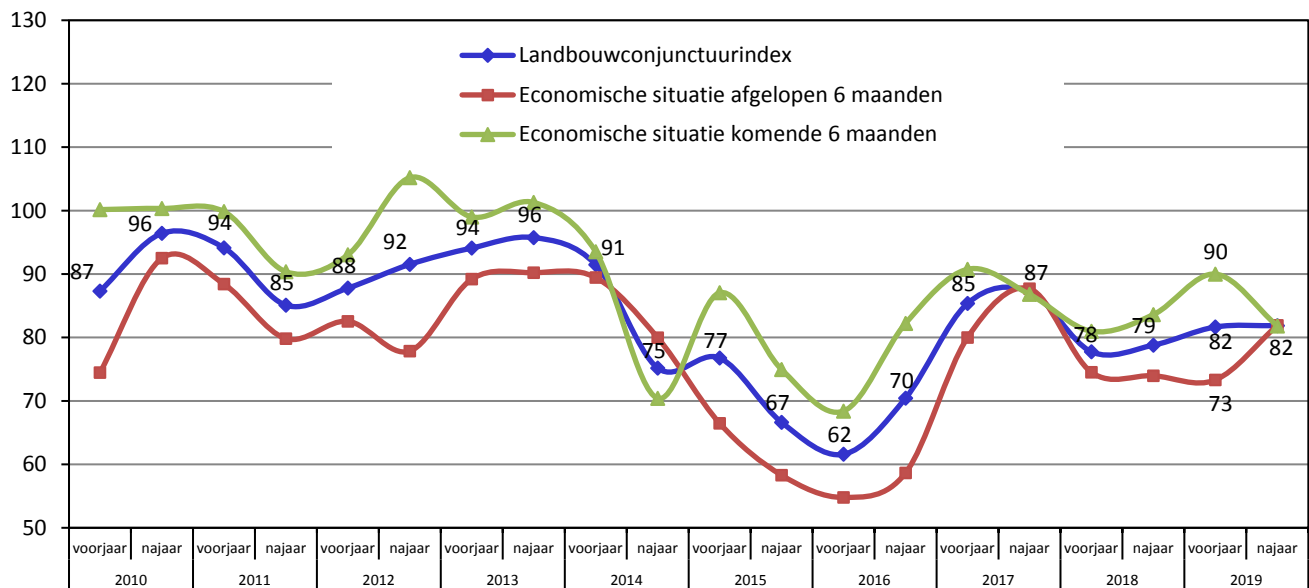
Achter deze cijfers gaat een grote variatie schuil. De varkenssector leeft op, vooral door de betere marktomstandigheden in de voorbije zes maanden. De fruitsector klimt moeizaam uit een diep dal. Sierteelt en groenten onder glas gaan achteruit. Over de komende zes maanden zijn alle sectoren over het algemeen minder optimistisch.

De conjunctuurindex geeft het gevoel van de landbouwers weer: hoe beschouwen ze de afgelopen periode en wat verwachten ze van de toekomstige periode? De index kan gaan van 0 (alle landbouwers zeer negatief) tot 200 (alle landbouwers zeer positief). Bij een waarde van 100 zijn er evenveel negatieve als positieve antwoorden. Dit gevoel van de landbouwers kaderen we in het rapport op basis van de marktsituatie.

Het aantal landbouwers die de afgelopen zes maanden belemmeringen ondervonden, neemt toe. Het aandeel stijgt ten opzichte van het voorjaar van 75% naar 85%. Die negatieve inschatting is voornamelijk het gevolg van de weersomstandigheden. Daarnaast ervaren landbouwers meer beperkingen vanuit de overheid. Vleesveehouders, akkerbouwers en siertelers melden de meeste belemmeringen.

Deze resultaten zijn gebaseerd op een extrapolatie van 493 antwoorden. De enquête is in september 2019 afgenomen bij de deelnemers van het Landbouwmonitoringsnetwerk.

Figuur 1: Evolutie van de Vlaamse landbouwconjunctuurindex

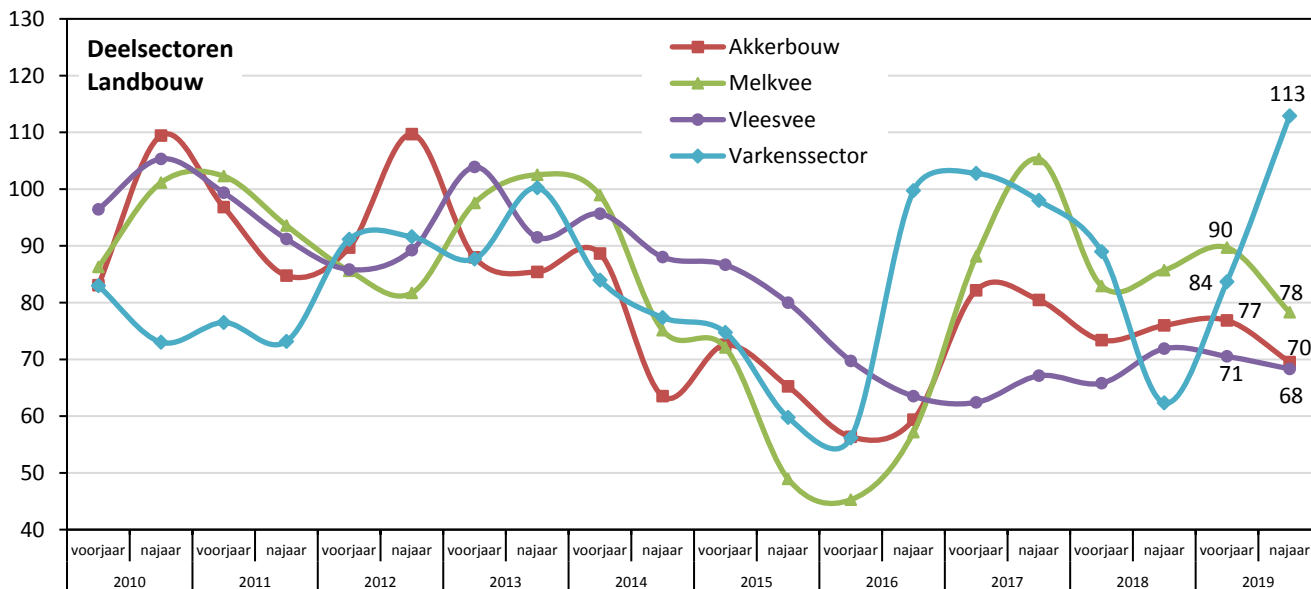
Bron: Departement Landbouw en Visserij

1 LANDBOUWSECTOREN

De varkenssector is de sterkste stijger. De andere landbouwsectoren gaan allemaal licht achteruit na de lichte stijging in het voorjaar van melkvee en akkerbouw. Dat blijkt uit de onderstaande index voor de vier landbouwdeelsectoren.

Figuur 2: Evolutie van de Vlaamse conjunctuurindex voor de vier landbouwsectoren

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Ook in 2019 hebben droogte en hitte sporen nagelaten. Toch kennen de meeste teelten in 2019 vrij normale opbrengsten, maar de resultaten kunnen lokaal sterk afwijken. Aan de kostenzijde spelen de gevolgen van de droogte van 2018 nog mee en we noteren in 2019 hierdoor hogere kostprijzen voor ruwvoeder, zaaizaden en pootgoed.

De index van de akkerbouwsector daalt van 77 naar 70. De tevredenheid over de voorbije zes maanden zakt naar 70 en de toekomstverwachtingen dalen naar 69.

- Een kleine meerderheid (54%) verwacht negatievere toekomstige prijzen.
- 44% van de akkerbouwers geeft aan dat zijn productievolume in de nabije toekomst zal dalen.
- De prijzen van de granen zijn sinds het voorjaar gedaald, maar kennen nu opnieuw een stijging. Dezelfde trends zien we op de wereldmarkten.
- De Europese graanproductie wordt licht hoger ingeschat dan die van vorig jaar.
- De contractprijzen voor aardappelen zijn gestegen. De noteringen van Belgapom en de PCA/Fiwap voor bintje waren beter dan de voorbije jaren (oogst 2018). De vraag was groter dan het aanbod door gemiddeld lagere opbrengsten. Voor de oogst van 2019 staan de prijzen opnieuw wat onder druk.
- Sinds het voorjaar is de wereldmarktprijs voor suiker blijven dalen. De Europese prijs bedroeg eind van de zomer 320 euro per ton. In ons land ligt de gemiddelde prijs onder het Europese gemiddelde.
- De beregening door de droge zomer bracht voor vele bedrijven extra kosten mee.

De melkveesector zet de licht stijgende trend niet voort en daalt van 90 naar 78.

- 48% van de melkveehouders gaat ervan uit dat hij met prijsdalingen rekening zal moeten houden.
- Melkveehouders zijn minder tevreden over de voorbije periode (73). Wellicht kampen ze met een aantal prijscorrecties, maar de toekomstverwachtingen schatten ze licht hoger in (83) dan de voorbije periode, toch is dit een lichte achteruitgang t.o.v. het voorjaar (89).
- 30% van de melkveehouders verwacht een toenemend productievolume, terwijl 53% eerder een status quo verwacht.
- De zuivelmarkt (zowel de productie als de prijzen) bleef in het voorbije halfjaar behoorlijk stabiel. De boterprijs kende na de recordhoogtes van vorig jaar een correctie naar een normaal niveau. De Europese voorraden van magere melkpoeder zijn zo goed als uitverkocht. De prijzen voor melkpoeders blijven stabiel.
- In de voorbije periode bleef de productie van rauwe melk en van de meeste zuivelproducten stabiel.
- De voederkosten bleven na een licht stijging relatief stabiel, maar de energiekosten stegen.

De index voor vleesvee zakt opnieuw wat van 71 naar 68. De index van het verleden blijft laag op 62, maar die voor de toekomst staat op 74.

- 56% van de veehouders verwacht een negatieve prijsevolutie in de nabije toekomst, 25% denkt dat dit ook zijn productievolume zal doen dalen.
- De karkasprijzen hielden stand voor stieren en deden het licht beter voor koeien, net zoals het Europese gemiddelde.
- China importeert meer en meer Europees rundvlees (+350% t.o.v. 2018), maar dit had geen impact op de Belgische export. Het Belgisch Witblauw wordt slechts beperkt uitgevoerd en de uitvoer is gedaald.
- Recent werd er een nieuw geval van blauwtongvirus type 8 vastgesteld in de provincie Luxemburg.
- De Europese rundveestapel zou volgens schattingen van de Europese Commissie krimpen met 1,6%.

De index van de varkenssector toont een forse stijging van 84 naar 113, een nieuwe record sinds 2007. De omzet van de sector is opnieuw wat genormaliseerd. De varkenshouders schatten de voorbije periode dan ook zeer positief in (123), voor de toekomstige periode zakt het optimisme naar 103.

- Meer dan de helft van de varkenshouders verwacht een status quo in de toekomstige prijzen en productievolumes.
- Naar verwachting zal de Europese productie slechts 0,3% stijgen in 2019 (+2% vorig jaar). Tegelijkertijd denken experts dat de interne consumptie met 1,4% zou kunnen teruglopen.
- De Europese prijzen voor varkenskarkassen liggen gemiddeld 23% hoger dan in dezelfde periode vorig jaar. Op wereldschaal blijven de Europese prijzen ver boven die van de Verenigde Staten, Canada en Brazilië. China en Japan blijven de grootste importeurs van Europees varkensvlees.
- Zoals voorheen liggen de Belgische prijzen (5% van het Europese productievolume) onder het Europese gemiddelde, maar toch zijn de laatste maanden ook de Belgische karkasprijzen beduidend blijven stijgen en het prijsniveau zit nu ruim boven het vijfjaarlijks gemiddelde. Ook de biggenprijzen tekenen eenzelfde stijgende evolutie af boven het gemiddelde. De prijskloof met de hogere Duitse prijzen blijft nog altijd bestaan, nadat die iets kleiner geworden was in de eerdere maanden.
- De Europese export naar China is sterk toegenomen omdat men daar kampt met Afrikaanse varkenspest. Spijtig genoeg profiteert België niet van deze hausse, want onze export gaat nog steeds gepaard met importstops bij verschillende importerende landen door de uitbraak van Afrikaanse varkenspest in de provincie Luxemburg bij everzwijnen.

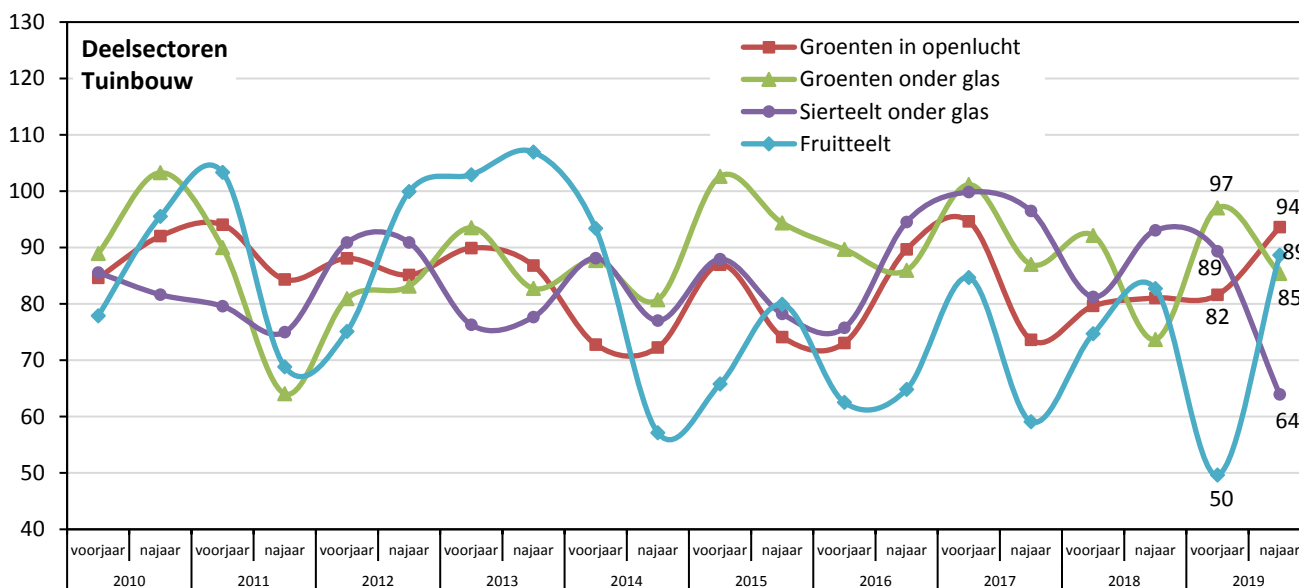

- De stijgende prijzen zijn het gevolg van de seizoenale stijging, de verhoogde vraag vanuit China en het lagere aanbod (een al langer durende trend).
- De mengvoederprijzen zijn in de voorbije periode na een stijging opnieuw licht gaan dalen.

2 TUNBOUWSECTOREN

De conjunctuur van groenten onder glas en sierteelt verslechtert, de andere tuinbouwsectoren gaan erop vooruit. De fruitsector kent een flinke klim door de gematigde oogstramingen. Dat blijkt uit de onderstaande index voor de vier tuinbouwdeelsectoren.

Figuur 3: Evolutie van de Vlaamse conjunctuurindex voor de vier tuinbouwsectoren

Bron: Departement Landbouw en Visserij

De index van groenten in openlucht steeg van 82 naar 94.

- De tevredenheid over de voorbije zes maanden is gestegen naar 101. De toekomstperspectieven worden lager ingeschat, maar stegen t.o.v. de voorgaande periode (86). Het gaat hier om groenten voor de versmarkt, de industriegroenten vallen onder de akkerbouwsector.
- 54% van de telers denkt dat de prijzen in het volgende halfjaar zullen dalen.
- Voor de openluchtteelt gaat 23% van de telers uit van een inkrimping van de productie en 26% denkt eerder dat uitbreiding van de productie mogelijk is. 51% houdt het op een status quo.
- De markt voor groenten verloopt zeer normaal volgens de bekende seizoensmatige ontwikkelingen zonder al te veel grote problemen en de prijzen waren vergelijkbaar met vorig jaar. Voor een aantal producten zoals bloemkool en prei waren de prijzen goed in de periode mei-juni, maar ze gingen daarna licht dalen.
- De berekening gedurende de droge zomer heeft de kosten doen stijgen.

De telers van groenten onder glas zien hun index terugvallen van 97 naar 85.

- Voor de glasgroentetelers staat de index voor de voorbije periode op 97, terwijl die voor de toekomstige periode op 74 staat. Dat is veel minder rooskleurig dan in de meting in het voorjaar.
- 41% van de telers denkt dat prijzen in het volgende halfjaar zullen dalen.

////////////////////////////////////

- De komende zes maanden geeft 15% van de tuinders onder glas aan zijn productie uit te breiden, terwijl 33% denkt aan inkrimping, 52% gaat uit van een status quo.
- De prijzen voor tomaten waren in de zomerperiode vrij goed. De paprika's zakten licht t.o.v. vorig jaar maar hielden toch behoorlijk stand.

De index voor sierteelt onder glas stort in van 89 naar 64. De index van de afgelopen periode zakt naar 56, die van de komende zes maanden staat op 72. Dat blijft veel lager dan bij de vorige rapporteringen. Het is moeilijk een beeld te krijgen van deze heel diverse sector.

- 84% van de siertelers vermoeden stabiele prijzen in de toekomst, volgens de rest zullen de prijzen zakken.
- 29% geeft aan dat zijn productievolume zal kunnen dalen in de volgende periode.

Fruitteelt klimt fors uit het diepe dal van 50 naar 89. Dat heeft alles te maken met beperktere oogstvooruitzichten en verwachting van betere prijzen.

- De tevredenheid over de voorbije zes maanden blijft laag op 69, ook al is dit een stijging ten opzichte van het voorjaar. De toekomstindex staat op 108.
- 41% van de fruittelers denkt positiever over toekomstige prijsontwikkelingen, maar 41% van hen denkt ook dat het productievolume zal dalen.
- De hardfruitsector (appel en peer) doet het dit seizoen veel beter, maar heeft het nog steeds een beetje moeilijk na de voorbije moeilijke seizoenen. De reserves van de bedrijven zijn opgebruikt. De situatie is dit jaar licht verbeterd door de beperktere oogstvooruitzichten (lagere oogsten), zowel in Europa als in België zelf. Hierdoor is het grote overaanbod aan appels en peren op de Europese markt zoals de voorgaande jaren nu wat weggezakt. Daarnaast voelt de sector nog altijd de nasleep van het sluiten van de Russische markt. De export naar alternatieve bestemmingen komt tergend traag op gang en deze nieuwe markten nemen nog een te beperkte hoeveelheid in.
- De prijzen voor de oude oogst 2018-2019 waren zeer laag. Het nieuwe seizoen 2019-2020 is beter gestart.
- De Belgische appeloogst van dit seizoen wordt geraamd op 229.000 ton appels. Dat is 1% minder dan vorig jaar, maar wel 24% meer dan het gemiddelde van de afgelopen vijf jaar (hierin zit ook wel de zeer lage productie van de vorige seizoenen door de ernstige vorst). Het Belgisch appelareaal is de afgelopen vier jaar wel met 15% gedaald. Op Europees niveau is het areaal stabiel gebleven. De Europese appeloogst voor dit seizoen wordt geraamd op 10,566 miljoen ton. Dat is 20% minder dan vorig jaar en 8% minder dan het vijfjarige gemiddelde. Dat maakt de prijsvooruitzichten wat rooskleuriger.
- België exporteert 80% van zijn appels, voornamelijk naar de buurlanden Duitsland en Frankrijk. Oorspronkelijk was Rusland goed voor ongeveer 10% van de Belgische export. Ondertussen hebben we o.a. met India een nieuwe exportbestemming gevonden. Het afgelopen jaar is de export naar India wel opnieuw teruggevallen.
- Voor peren bleef het prijsniveau gelijkaardig aan dat van vorig jaar. Kwaliteitsverlies van de oogst in 2018 had nog gevolgen op de prijzen in 2019.
- De Belgische perenoogst van dit seizoen wordt geraamd op 331.000 ton, 10% minder dan vorig jaar en 1% minder dan het gemiddelde van de afgelopen vijf jaar.
- Het Belgisch perenareaal is de afgelopen vier jaar met 12% gestegen. Op Europees niveau is het areaal stabiel gebleven. De Europese perenoogst voor dit seizoen wordt geraamd op 2,047 miljoen ton, wat 14% lager is dan vorig seizoen.
- België exporteert ongeveer 90% van zijn peren. Na het sluiten van de Russische markt is er voor de conferencepeer nog geen voldoende afzetmarkt gevonden in andere derde landen met dezelfde capaciteit. Stijgende maar nog steeds beperkte volumes gaan naar Latijns-Amerika (Brazilië) en naar Azië (China en India).

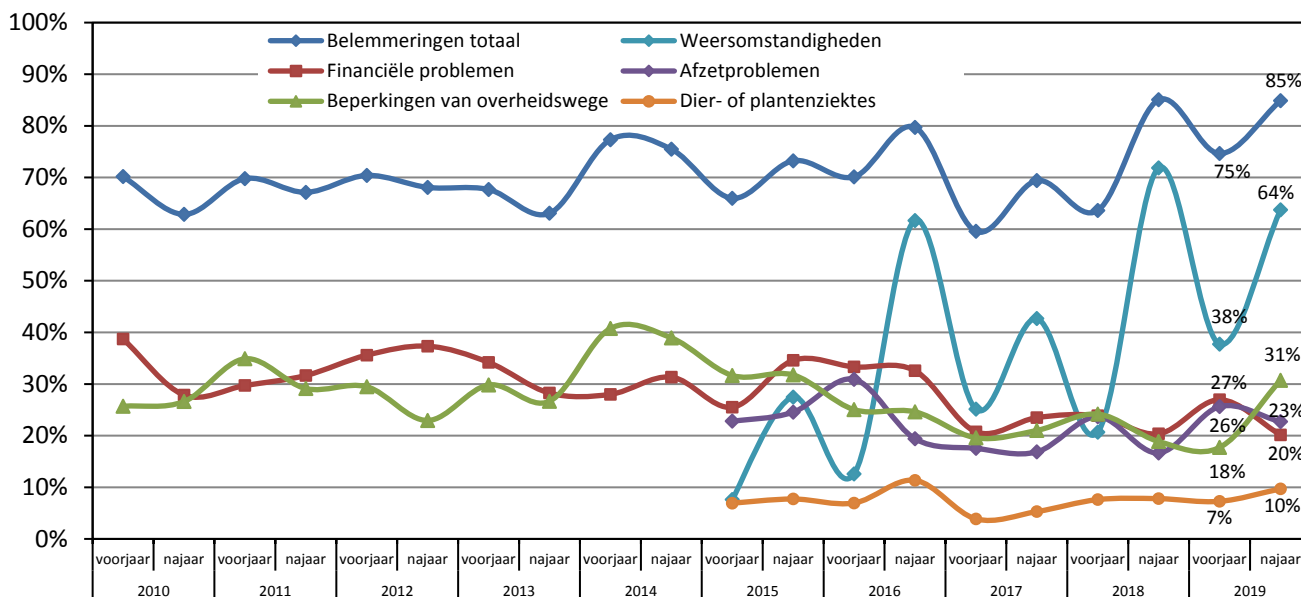
////////////////////////////////////

3 BELEMMERINGEN

Meer land- en tuinbouwers ondervonden de afgelopen zes maanden belemmeringen. Het aandeel stijgt van 75% naar 85%. Dat is hetzelfde niveau als vorig najaar en het hoogste van de voorbije jaren.. Hier zijn de weersomstandigheden de belangrijkste factor. Beperkingen van overheidswege worden ook belangrijker ingeschat, mogelijk als gevolg van de beperkingen van het watergebruik in de voorbije warme droge zomer en het nieuwe mestactieplan (MAP). Ook de impact voor dier- of plantenziekten wordt belangrijker ingeschat. De meeste andere belemmeringen nemen af, zoals te zien in de figuur hieronder.

De vleesveehouders, akkerbouwers en siertelers melden de meeste belemmeringen. De laatste drie jaar zien we telkens een gelijkaardige trend in de najaarsenquête.

Figuur 4: Evolutie van het aandeel Vlaamse land- en tuinbouwers die in de afgelopen zes maanden belemmeringen ondervonden

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Het totale aandeel met financiële problemen daalt opnieuw naar 20%, dezelfde waarde als vorig jaar. De meeste problemen doen zich voor in de vleesveesector (40%) in de sierteelt onder glas (35%) en in de fruitsector (31%). In de voorbije periode hadden de varkenstellers het minst te kampen met financiële problemen.

Beperkingen van overheidswege stijgen naar 31%, het hoogste peil van de voorbije vijf jaar. De akkerbouwers, de melk- en vleesveehouders voelen zich het meeste beperkt, mogelijk door het nieuwe MAP.

De afzetproblemen dalen naar 23%. Bij de klassieke koploper fruit bedraagt het aandeel 44%, maar de siertelers halen hen deze keer in met 61%. Dat geldt ook voor de vleesveehouders met 54%.

Het aandeel met dier- of plantenziektes stijgt van 7% naar 10%. De groentetelers onder glas en ook de siertelers onder glas zijn het meest negatief gestemd met respectievelijk 35% en 25%, wellicht door de dreiging van een aantal virussen. Bij de dierlijke sectoren heeft het o.a. te maken met de dreiging van de Afrikaanse varkenspest bij varkens en blauwtong bij runderen.

